

सुदूरपश्चिम प्रदेश अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण प्रतिष्ठान सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७७

प्रस्तावना: प्रदेश र स्थानीय तहमा निर्वाचित वा मनोनित पदाधिकारी, प्रदेश र स्थानीय तह वा सो अन्तर्गतका निकाय तथा प्रदेश संगठित संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरूको ज्ञान, सीप र क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी प्रशिक्षण प्रदान गर्न एवं प्रशिक्षण सम्बन्धी विभिन्न विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्न सुदूरपश्चिम प्रदेश अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

सुदूरपश्चिम प्रदेशको प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम “सुदूरपश्चिम प्रदेश अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण प्रतिष्ठान ऐन, २०७७” रहेको छ ।

(२) यो ऐन प्रमाणीकरण भएको मितिवाट सुदूरपश्चिम प्रदेशभर लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) “अध्यक्ष” भन्नाले दफा ७ बमोजिमको परिषद्को अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।

(ख) “कार्यकारी निर्देशक” भन्नाले दफा १३ को उपदफा (२) बमोजिम नियुक्त कार्यकारी निर्देशक सम्झनु पर्छ ।

(ग) “जनशक्ति” भन्नाले प्रदेश र स्थानीय तहमा निर्वाचित वा मनोनित पदाधिकारी, प्रदेश र स्थानीय तह वा सो अन्तर्गतका निकाय तथा प्रदेश संगठित संस्थामा कार्यरत कर्मचारी सम्झनु पर्छ ।

(घ) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको विनियमावलीमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “परिषद्” भन्नाले दफा ७ बमोजिमको अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण परिषद् सम्झनु पर्छ ।

(च) “प्रदेश” भन्नाले सुदूरपश्चिम प्रदेशलाई सम्झनु पर्छ ।

(छ) “प्रतिष्ठान” भन्नाले यस ऐन बमोजिम स्थापना भएको सुदूरपश्चिम प्रदेश अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण प्रतिष्ठान सम्झनु पर्छ । यसको अङ्ग्रेजी Sudurpashchim Pradesh Research and Training Academy हुनेछ ।

(ज) “प्रदेश संगठित संस्था” भन्नाले पचास प्रतिशत वा सोभन्दा बढी शेयर वा जायजैथामा प्रदेश सरकारको स्वामित्व वा नियन्त्रण भएको संस्थान, कम्पनी, बैंक, समिति वा प्रदेश कानून बमोजिम स्थापित वा प्रदेश सरकारद्वारा गठित आयोग, संस्थान, प्राधिकरण, निगम, प्रतिष्ठान, बोर्ड, केन्द्र, परिषद् र यस्तै प्रकृतिका अन्य सङ्गठित संस्था सम्झनु पर्छ ।

(झ) “समिति” भन्नाले दफा ९ बमोजिम कार्यकारी समिति सम्झनु पर्छ ।

(अ) “स्थानीय तह” भन्नाले गाउँपालिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका, महानगरपालिका सम्झनु पर्छ । सो शब्दले जिल्ला सभा समेतलाई जनाउँछ ।

परिच्छेद-२

प्रतिष्ठानको स्थापना, उद्देश्य र अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण सम्बन्धी नीति

३. प्रतिष्ठान स्थापना: प्रदेश र स्थानीय तहमा निर्वाचित वा मनोनित पदाधिकारी, प्रदेश र स्थानीय तह वा सो अन्तर्गतका निकाय तथा प्रदेश संगठित संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरूको ज्ञान, सीप र क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी प्रशिक्षण प्रदान गर्न एवं विभिन्न विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्न एक प्रतिष्ठानको स्थापना गरिएको छ ।
४. प्रतिष्ठान स्वशासित र संगठित संस्था हुने: (१) प्रतिष्ठान अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित र संगठित संस्था हुनेछ ।
- (२) प्रतिष्ठानको आफ्नो एउटा छुट्टै छाप हुनेछ ।
- (३) प्रतिष्ठानले व्यक्ति सरह चल, अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न र बेचबिखन वा अन्य कुनै किसिमले बन्दोबस्त गर्न सक्नेछ ।
- तर प्रतिष्ठानको अचल सम्पत्ति बेचबिखन गर्नु पर्दा प्रदेश सरकार (मन्त्रपरिषद्) को स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।
- (४) प्रतिष्ठानले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट नालिस उजुर गर्न, प्रतिरक्षा गर्न र प्रतिष्ठान उपर पनि व्यक्ति सरह नालिस उजुर लाग्न सक्नेछ ।
५. प्रतिष्ठानको स्वरूप: (१) देहाय बमोजिमका अङ्गहरूको सामूहिक रूप नै प्रतिष्ठानको स्वरूप हुनेछ :-
- (क) अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण परिषद्,
- (ख) कार्यकारी समिति,
- (ग) संकाय,
- (घ) अनुसन्धान केन्द्र
- (२) उपदफा (१) को खण्ड (ग) र (घ) बमोजिमका प्रतिष्ठानका अङ्गहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
६. प्रतिष्ठानले अवलम्बन गर्ने मूल नीति: प्रतिष्ठानले अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण सम्बन्धमा देहाय बमोजिमको नीति अवलम्बन गर्नेछ:-
- (क) अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई जनशक्ति विकासको अभिन्न अङ्गको रूपमा आवद्ध गर्ने,
- (ख) प्रदेश, स्थानीय तह र प्रदेश संगठित संस्थामा निर्वाचित वा मनोनित पदाधिकारीको व्यवसायिक ज्ञान, सीप र क्षमता वृद्धि गर्ने,
- (ग) अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई प्रदेश, स्थानीय तह र प्रदेश संगठित संस्थाको सेवा प्रवाह र विकास कार्यक्रमसँग आवद्ध गर्ने,
- (घ) अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई कर्मचारीको वृत्ति विकाससँग आवद्ध गर्ने,
- (ङ) सम्बन्धित विषयमा अनुसन्धानमूलक गतिविधि सञ्चालन गर्ने र परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने,

(च) अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण कार्यलाई प्रभावकारी तुल्याउन राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरका प्रशिक्षण केन्द्र वा संस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

परिच्छेद-३

अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण परिषद् र कार्यकारी समिति सम्बन्धी व्यवस्था

७. अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण परिषद्को गठन: (१) प्रतिष्ठानको सर्वोच्च निकायको रूपमा देहाय बमोजिमको अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण परिषद् रहेनछ:-

(क) मुख्यमन्त्री	- अध्यक्ष
(ख) अध्यक्ष, प्रदेश लोक सेवा आयोग	- सदस्य
(ग) प्रमुख सचिव, मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	- सदस्य
(घ) सुदूरपश्चिम प्रादेशिक विश्वविद्यालयको उपकुलपति	- सदस्य
(ङ) स्थानीय तहका प्रमुख/उपप्रमुखहरू मध्येबाट समावेशी, लैङ्गिक र भौगोलिकताका आधारमा अध्यक्षले मनोनित गरेको दुई जना	- सदस्य
(च) अध्यक्षले मनोनित गरेको एकजना महिला सहित दुई जना	- सदस्य
(छ) कार्यकारी निर्देशक	- सदस्य सचिव

(२) उपदफा (१) को खण्ड (च) बमोजिमका सदस्यहरू मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट कम्तीमा स्नातकोत्तर वा सो सरहको योग्यता हासिल गरेका अनुसन्धान वा प्रशिक्षण सम्बन्धी विज्ञहरू मध्येबाट अध्यक्षले मनोनित गर्नेछ ।

(३) समितिका मनोनित सदस्यहरूको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ । परिषद्ले उपयुक्त ठानेमा अध्यक्षबाट निजहरूको पुनः मनोनयन हुन सक्नेछ ।

(४) परिषद्को बैठक वर्षमा कम्तीमा दुई पटक बस्नेछ ।

(५) परिषद्को बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति समय र स्थानमा बस्नेछ ।

(६) परिषद्को सदस्य सचिवले अध्यक्षको निर्देशन बमोजिम बैठक बोलाउनु पर्नेछ । बैठक बस्ने सूचना बैठकको कार्यसूची सहित कम्तीमा दुई दिन अगावै सदस्यहरूलाई दिनु पर्नेछ ।

(७) परिषद्को कूल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरू उपस्थित भएमा परिषद्को बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(८) बैठकको अध्यक्षता परिषद्को अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा बरिष्ठ सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(९) बैठक व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्यविधि परिषद् आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

८. परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार: यस ऐनमा अन्यत्र लेखिएको कामको अतिरिक्त परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) दफा ६ मा उल्लिखित मूल नीतिका अतिरिक्त प्रतिष्ठानबाट सञ्चालन गरिने अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम सम्बन्धी नीति निर्धारण गर्ने,

- (ख) प्रचलित कानूनको अधीनमा रही प्रतिष्ठानको विनियमावली तर्जुमा गरी स्वीकृत गर्ने,
- (ग) प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई उपयोगी तुल्याउन व्यवहारिक पाठ्यक्रम र प्रशिक्षण सामग्री तयार गर्न लगाई सोलाई स्वीकृत गर्ने,
- (घ) प्रतिष्ठानको आवधिक तथा दीर्घकालीन योजना स्वीकृत गर्ने,
- (ङ) प्रतिष्ठानलाई विकास र विस्तार गर्दै साधन सम्पन्न र स्वावलम्बी बनाउँदै लैजाने,
- (च) प्रतिष्ठानको कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने जनशक्ति तथा भौतिक पूर्वाधारको व्यवस्था गर्ने गराउने,
- (छ) प्रदेश र स्थानीय तहमा कार्यरत जनशक्तिको ज्ञान, सीप र क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी विभिन्न विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गराउने,
- (ज) सेवा प्रवाह र विकास कार्यक्रममा सघाउ पुग्ने गरी प्रदेश र स्थानीय तहको व्यवस्थापकीय क्षेत्रलाई सबल, सक्षम तथा प्रभावकारी बनाउन आवश्यक कार्य गर्ने गराउने,
- (झ) अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने गराउने,
- (ञ) प्रतिष्ठानको वार्षिक कार्यक्रम र बजेट स्वीकृत गर्ने एवं सञ्चालित कार्यक्रमको वार्षिक प्रगति समीक्षा तथा मूल्याङ्कन गर्ने गराउने,
- (ट) प्रतिष्ठान अन्तर्गतका कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन पेश गर्न लगाउने,
- (ठ) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने ।

९. कार्यकारी समितिको गठन: (१) प्रतिष्ठानको उद्देश्य एवं नीति अनुरूप अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई सुव्यवस्थित एवं प्रभावकारी रूपले सञ्चालन गर्न गराउन देहाय बमोजिमको एक कार्यकारी समिति रहनेछः-

(क) प्रमुख सचिव, मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	- अध्यक्ष
(ख) प्रदेश सचिव, आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	- सदस्य
(ग) प्रदेश सचिव, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	- सदस्य
(घ) प्रदेश सचिव, भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	- सदस्य
(ङ) प्रदेश सचिव, उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	- सदस्य
(च) प्रदेश सचिव, सामाजिक विकास मन्त्रालय	- सदस्य
(छ) प्रदेश सचिव, भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	- सदस्य
(ज) कार्यकारी निर्देशक, प्रतिष्ठान	- सदस्य
(झ) बरिष्ठ निर्देशक, प्रतिष्ठान	- सदस्य सचिव

(२) समितिले आवश्यक देखेमा सम्बन्धित विषयको विशेषज्ञलाई समितिको बैठकमा भाग लिनको लागि आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(३) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

(४) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति समय र स्थानमा बस्नेछ ।

(५) समितिको सदस्य सचिवले अध्यक्षको निर्देशन बमोजिम बैठक बोलाउनु पर्नेछ ।

(६) समितिको कूल सदस्य संख्याको पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरू उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(७) बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा समितिको बरिष्ठ सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

(८) बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१०. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) प्रदेश र स्थानीय तहमा निर्वाचित वा मनोनित पदाधिकारी, प्रदेश र स्थानीय तह वा सो अन्तर्गतका निकाय तथा प्रदेश संगठित संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरूको ज्ञान, सीप र क्षमता अभिवृद्धि गर्न प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गराउने,

(ख) प्रशिक्षकहरूको योग्यता निर्धारण गर्ने,

(ग) प्रशिक्षार्थीहरूको लागि लिइने परिक्षा (Model Test) को मापदण्ड तयार गरी परीक्षा प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने गराउने,

(घ) अनुसन्धान तथा प्रशिक्षणका सम्बन्धमा आवधिक तथा दीर्घकालीन नीति तर्जुमा गर्न परिषद्लाई सहयोग गर्ने,

(ङ) आवश्यक पर्ने विनियमावलीको मस्यौदा तयार गरी स्वीकृतिका लागि परिषद् समक्ष पेश गर्ने,

(च) प्रतिष्ठानको कोष तथा चल अचल सम्पत्तिको व्यवस्थापन, रेखदेख र संरक्षण गर्ने,

(छ) अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण सम्बन्धी परामर्श सेवा प्रदान गर्ने, गराउने,

(ज) अन्य प्रदेश, संघीय र अन्तर्राष्ट्रियस्तरका अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण संस्थाहरूसँग सम्पर्क राखी प्रशिक्षण सम्बन्धी कार्यलाई स्तरोन्नति तथा विस्तार गर्ने,

(झ) अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण सम्बन्धी पाठ्यक्रम तथा सामग्री तयार गरी परिषद्बाट स्वीकृत गराउने,

(ञ) समसामयिक विषयका पुस्तक वा बुलेटिन प्रकाशन गर्ने गराउने,

(ट) प्रतिष्ठानको तर्फबाट प्रदान गरिने प्रमाणपत्र र पुरस्कारको सम्बन्धमा निर्णय गर्ने,

(ठ) प्रदेश, स्थानीय तह र प्रदेश संगठित संस्थासँग सम्बन्धित प्रशिक्षण कार्यक्रमहरूको बीचमा समन्वय कायम गर्ने, गराउने,

(ड) प्रतिष्ठानको योजना, वार्षिक कार्यक्रम र बजेट तयार गरी स्वीकृतिका लागि परिषद्मा पेश गर्ने,

(ढ) प्रतिष्ठानको लागि आवश्यक कर्मचारीहरूको दरबन्दीको यकिन गरी स्वीकृतिका लागि परिषद्मा सिफारिस गर्ने,

(ण) अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमहरूको मूल्याङ्कन गर्ने, गराउने,

- (त) अनुसन्धान तथा प्रशिक्षणको विषयमा प्रदेश सरकार, नेपाल सरकार र अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूसंग समन्वय गर्ने,
- (थ) अनुसन्धान तथा प्रशिक्षणलाई कार्यक्रममूलक तथा व्यवहारिक बनाउन विभिन्न क्षेत्रका अनुभवी व्यक्तिहरूको सेवा आवधिक रूपमा आदान प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउने,
- (द) प्रतिष्ठानको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी परिषद्मा पेश गर्ने,
- (ध) लेखा परीक्षणको प्रतिवेदन परिषद्मा पेश गर्ने र सो सम्बन्धमा परिषद्बाट भएको निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने,
- (न) तोकिए बमोजिमका अन्य आवश्यक कार्य गर्ने ।

(२) अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका प्रशिक्षण संस्थाहरूसँग सम्पर्क राख्दा प्रतिष्ठानले प्रदेश सरकार मार्फत नेपाल सरकारको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(३) प्रतिष्ठानको लागि आवश्यक कर्मचारीहरूको दरबन्दी सृजना गर्दा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मार्फत आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-४

प्रतिष्ठानमा रहने संकाय, अनुसन्धान केन्द्र र कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था

११. संकाय तथा अनुसन्धान केन्द्र सम्बन्धी व्यवस्था: (१) प्रतिष्ठानमा देहाय बमोजिमका संकायहरू रहनेछन्:-

- (क) प्रशासन तथा व्यवस्थापन संकाय,
- (ख) कानून तथा अर्थ राजनीतिक संकाय,
- (ग) प्राविधिक संकाय,
- (घ) अनुसन्धान तथा परामर्श संकाय

(२) उपदफा (१) बमोजिमका संकायहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(३) प्रतिष्ठानमा एक अनुसन्धान केन्द्र रहनेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको अनुसन्धान केन्द्रको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१२. प्रतिष्ठानका कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था: (१) प्रतिष्ठानमा आवश्यकताअनुसार देहाय बमोजिमका कर्मचारी रहनेछन्:-

- (क) प्रशासकीय तथा प्राविधिक,
- (ख) प्रशिक्षक तथा अनुसन्धानकर्ता,

(२) प्रतिष्ठानले प्रदेश लोकसेवा आयोगको सिफारिसमा कर्मचारीहरूको पदपूर्ति गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पदपूर्ति नभएसम्मको लागि प्रतिष्ठानको कार्य सञ्चालन गर्न प्रदेश सरकारले आवश्यक कर्मचारी काजमा खटाउनेछ ।

(४) प्रतिष्ठानका कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक एवं सेवाको शर्त प्रदेश सरकार (मन्त्रपरिषद्) ले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१३. कार्यकारी निर्देशक सम्बन्धी व्यवस्था: (१) प्रतिष्ठानको प्रमुखको रूपमा एकजना कार्यकारी निर्देशक रहनेछ ।

(२) परिषद्ले तोकेको आधार र मापदण्ड बमोजिम दफा १५ बमोजिमको कार्यदलको सिफारिसमा प्रदेश सरकार (मन्त्रपरिषद्) ले कार्यकारी निर्देशकको नियुक्ति गर्नेछ ।

तर कार्यकारी निर्देशकको नियुक्ति नभएसम्म बढिमा एक वर्षका लागि प्रदेश सरकारका सचिवहरू मध्येबाट प्रदेश सरकार (मन्त्रपरिषद्) ले तोकेको सचिवले कार्यकारी निर्देशकको रूपमा कामकाज गर्नेछ ।

(३) यस ऐन बमोजिम कार्यकारी निर्देशकको छनौटको आधार र मापदण्ड बनाउदा मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट स्नातकोत्तर उपाधि प्राप्त गरेको हकमा कम्तीमा १० वर्ष वा विद्यावारिधि उपाधि प्राप्त गरेको हकमा कम्तीमा ५ वर्ष अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण वा विकास वा प्रशासन वा व्यवस्थापन वा कानून वा मानवीकी क्षेत्रमा अनुभव भएका व्यक्तिहरू मध्येबाट नियुक्ति हुने गरी कार्यकारी निर्देशकको योग्यता तोकिएकोछ ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम कार्यकारी निर्देशकको नियुक्ति गर्दा वा कामकाज गर्न तोकदा निजसँग कार्यसम्पादन सम्झौता गर्नु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (२) बमोजिम नियुक्त कार्यकारी निर्देशकको पदावधी पाँच वर्षको हुनेछ र अर्को एक अवधिका लागि निजलाई पुनः नियुक्त गर्न सकिनेछ ।

तर, पदावधी समाप्त हुनु अगावै निजको उमेर ६३ वर्ष पूरा भएमा निज सो पदमा बहाल रहन सक्ने छैन ।

(६) कार्यक्षमताको अभाव भएमा, खराब आचरण गरेमा, इमान्दारीपूर्वक आफ्नो पदीय कर्तव्यको पालना नगरेमा वा बदनियतपूर्वक काम कारवाही गरेमा प्रदेश सरकारद्वारा गठित छानविन समितिको सिफारिसमा निजलाई प्रदेश सरकार (मन्त्रपरिषद्) ले पदमुक्त गर्न सक्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम पदमुक्त गर्नु अगाडि निजलाई सफाई पेश गर्ने उचित मौका दिनु पर्नेछ ।

१४. कार्यकारी निर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) कार्यकारी निर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) प्रतिष्ठानको दैनिक प्रशासन सञ्चालन गर्ने,

(ख) परिषद् तथा समितिको निर्णय एवं निर्देशनहरू कार्यान्वयन गराउने,

(ग) प्रतिष्ठानको योजना, वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट समिति मार्फत परिषद्मा स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने,

(घ) परिषद्बाट स्वीकृत प्रतिष्ठानको योजना, वार्षिक कार्यक्रम र बजेटको कार्यान्वयन गर्ने,

- (ड) प्रतिष्ठानको प्रगति विवरण समय समयमा समिति समक्ष प्रस्तुत गर्ने, गराउने,
- (च) प्रतिष्ठानको अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण कार्यक्रमको आन्तरिक मूल्याङ्कन गर्ने, गराउने,
- (छ) राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संस्थाहरूसँग अनुबन्धित कार्यक्रम तथा अन्य सहयोग सम्बन्धमा सम्बन्धित पक्षसँग आवश्यक छलफल गरी समितिमा स्वीकृतिका लागि पेश गर्ने,
- (ज) प्रतिष्ठान सम्बन्धी अन्य कार्यहरू गर्ने, गराउने ।

(२) कार्यकारी निर्देशकको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार परिषद्ले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१५. कार्यकारी निर्देशकको छनौट कार्यदल: (१) दफा १३ बमोजिम कार्यकारी निर्देशक नियुक्तिका लागि छनौटको सिफारिस प्रदेश सरकार (मन्त्रपरिषद्) समक्ष गर्न देहाय बमोजिमको कार्यदल रहनेछ:-

- (क) प्रमुख सचिव, मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय - संयोजक
- (ख) सदस्य, प्रदेश लोक सेवा आयोग - सदस्य
- (ग) अधिकृत (नवौं वा दशौं तह), मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय - सदस्य सचिव

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिले आवश्यकता अनुसार अन्य पदाधिकारीको सहयोग लिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको समितिले दफा १३ को उपदफा (२) र (३) को सर्वमान्यतामा प्रतिकूल नहुने गरी छनौटका थप आधार र मापदण्ड तयार गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम तयार गरिएको थप आधार र मापदण्ड बमोजिम खुला प्रतिस्पर्धाको लागि सूचना प्रकाशित गर्नु पर्नेछ ।

(५) परिषद्ले तोकेको र उपदफा (३) बमोजिम तयार गरिएको थप आधार र मापदण्ड बमोजिम खुला प्रतिस्पर्धाका लागि आवेदन गर्ने उम्मेदवारहरू मध्येबाट योग्यताक्रम अनुसार कम्तीमा तीनजना छनौट गरी प्रदेश सरकार (मन्त्रपरिषद्) समक्ष सिफारिस गर्नु पर्नेछ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम सिफारिस भएका उम्मेदवारहरू मध्येबाट योग्यताक्रमका आधारमा प्रदेश सरकार (मन्त्रपरिषद्) ले कार्यकारी निर्देशक नियुक्त गर्नेछ ।

(७) यस ऐन बमोजिम कार्यकारी निर्देशक नियुक्त गरिएको वा सो पदमा कामकाज गर्न तोकिएको व्यक्तिलाई मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालयले नियुक्त गरिएको वा तोकिएको पत्र दिनेछ ।

१६. निर्देशक सम्बन्धी व्यवस्था: (१) यस ऐन बमोजिम स्थापना भएको संकाय र अनुसन्धान केन्द्रको प्रमुखको रूपमा एक निर्देशक रहनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निर्देशकको नियुक्ति, पारिश्रमिक र सेवाका शर्त, काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-५

कोष, लेखा र लेखा परीक्षण

१७. प्रतिष्ठानको कोष: (१) प्रतिष्ठानको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष हुनेछ ।

(२) प्रतिष्ठानको कोषमा देहाय बमोजिमका रकम रहनेछन:-

(क) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट प्राप्त हुने अनुदान रकम,

(ख) कुनै विदेशी सरकार र अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरूबाट प्राप्त हुने रकम,

(ग) परामर्श सेवा, प्रशिक्षण एवं अनुसन्धान कार्य गरे वापत प्राप्त हुने रकम,

(घ) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त हुने रकम ।

(३) अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूबाट सहयोग प्राप्त गर्दा प्रदेश सरकार मार्फत नेपाल सरकारको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(४) कोषको सबै रकम प्रचलित कानून बमोजिम वाणिज्य बैंकमा जम्मा गरिनेछ ।

(५) प्रतिष्ठानको आफ्नो उद्देश्य अनुरूपको कार्य गर्नको लागि चाहिने खर्च उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिने छ ।

१८. लेखा राख्ने तरिका: प्रतिष्ठानको आम्दानी र खर्चको लेखा महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट स्वीकृत ढाँचा र तरिका बमोजिम राखिनेछ ।

१९. लेखापरीक्षण: (१) प्रतिष्ठानको आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय वा प्रदेश लेखा इकाई कार्यालयबाट र अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट हुनेछ ।

(२) प्रतिष्ठानको लेखापरीक्षण सम्बन्धी अन्य कुरा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-६

प्रशिक्षण पद्धति, प्रशिक्षण सामग्री एवं पाठ्यक्रम

२०. प्रशिक्षण पद्धति निर्धारण गर्ने: (१) प्रतिष्ठानले आफ्नो उद्देश्य प्राप्तिका लागि प्रशिक्षणको पाठ्यक्रम, पद्धति, सामग्री तथा कार्यक्रम निर्धारण गर्न समय समयमा सर्वेक्षण गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गरिएको सर्वेक्षणको आधारमा प्रतिष्ठानले प्रशिक्षणको पाठ्यक्रम, पद्धति, सामग्री तथा कार्यक्रम निर्धारण गर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको पाठ्यक्रम तथा कार्यक्रम परिषद्बाट स्वीकृत गराउनु पर्नेछ ।

२१. प्रशिक्षण प्रविधि: प्रशिक्षार्थीहरूको समूह तथा विषयको प्रकृति हेरी उपयोगी एवं प्रभावकारी आधुनिक प्रशिक्षण प्रविधिहरू प्रशिक्षण कार्यक्रममा प्रयोग गरिनेछ ।

२२. अन्य प्रशिक्षण कार्यक्रमको मूल्याङ्कन: (१) प्रतिष्ठानले प्रदेश सरकार अन्तर्गतका अन्य विषयगत प्रशिक्षण केन्द्रबाट सञ्चालित प्रशिक्षण कार्यक्रमहरूको समय समयमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न सक्नेछ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम गरिएको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको आधारमा प्रतिष्ठानले प्रशिक्षण कार्यक्रममा आवश्यकताअनुसार संशोधन वा परिवर्तन गर्न परिषद् मार्फत प्रदेश सरकारलाई सुझाव दिन सक्नेछ ।
२३. प्रशिक्षण सामग्री: प्रतिष्ठानको प्रशिक्षण कार्यक्रमहरूको लागि प्रदेशको आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, भौगोलिक, राजनैतिक परिप्रेक्ष्यमा मेल खाने र सैद्धान्तिक दृष्टिकोणबाट उपयोगी हुने प्रशिक्षण सामग्रीहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
२४. पाठ्यक्रम: प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई बढी फलदायी एवं प्रभावकारी बनाउन पाठ्यक्रममा सैद्धान्तिक एवं व्यवहारिक दुवै पक्षमा जोड दिइनेछ ।
२५. अधिकार प्रत्यायोजन: (१) परिषद्ले आफूलाई प्राप्त अधिकारमध्ये केही अधिकार समितिलाई र समितिले आफूलाई प्राप्त अधिकारमध्ये केही अधिकार कार्यकारी निर्देशकलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
(२) कार्यकारी निर्देशकले आफूलाई प्राप्त अधिकारमध्ये केही अधिकार आफू मातहतका कुनै अधिकृत कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
२६. अन्य संस्थालाई समाहित गर्न सक्ने: (१) प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भई सञ्चालन भएका अनुसन्धान तथा प्रशिक्षणसँग सम्बन्धित कुनै संस्था यस ऐन बमोजिमको प्रतिष्ठानसँग समाहित हुन चाहेमा प्रतिष्ठानले त्यस्तो संस्थालाई प्रतिष्ठानमा समाहित गर्न सक्नेछ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रतिष्ठानमा समाहित गर्ने सम्बन्धी आधार तथा कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
२७. प्रतिष्ठानको कार्यालय र नाम: (१) प्रतिष्ठानको कार्यालय प्रदेश सरकारले तोकेको स्थानमा रहनेछ र मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको स्वीकृति लिई आवश्यकता अनुसार अन्य जिल्लामा समेत अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।
(२) प्रतिष्ठानको कार्यालय “सुदूरपश्चिम प्रदेश अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण प्रतिष्ठान” को नामबाट सञ्चालन हुनेछ ।
२८. प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने: प्रतिष्ठानले प्रत्येक वर्ष प्रतिष्ठानको क्रियाकलाप सम्बन्धी प्रतिवेदन प्रदेश सरकार (मन्त्रिपरिषद्) समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।
२९. समन्वय र सम्पर्क: प्रतिष्ठानले प्रदेश सरकार वा नेपाल सरकार वा नेपाल सरकार अन्तर्गतका प्रशिक्षण केन्द्रसँग समन्वय र सम्पर्क राख्दा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मार्फत राख्नु पर्नेछ ।

३०. विनियम, कार्यविधि, निर्देशिका र मापदण्ड बनाउन सक्ने: (१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नको लागि परिषद्ले विनियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका र मापदण्ड बनाउन सक्नेछ । त्यस्तो विनियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड परिषद्ले स्वीकृत गरे पछि लागू हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विनियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका र मापदण्ड बनाउदा आर्थिक व्ययभार पर्ने भएमा आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयको पूर्व सहमति लिनु पर्नेछ ।

प्रदेश सभाको सम्बत् २०७७ फाल्गुन २५ गते मंगलबारका दिन बसेको सातौँ अधिवेशनको ८ औँ बैठकले नेपालको संविधानको धारा १९९ बमोजिम यो विधेयक पारित गरेको हुँदा नेपालको संविधानको धारा २०१ को उपधारा (१) बमोजिम प्रमाणित गर्दछु ।

.....
माननीय अर्जुन बहादुर थापा
सभामुख
सुदूरपश्चिम प्रदेश
मिति :- २०७७/१२/१८

सुदूरपश्चिम प्रदेश सभाका सभामुखबाट प्रमाणित यो विधेयक नेपालको संविधानको धारा २०१ को उपधारा (२) बमोजिम प्रमाणिकरण गर्दछु ।

मिति :-..... माननीय सर्मीला कुमारी पन्त
प्रदेश प्रमुख